

Abstrakt

Předkládaná disertační práce se zabývá hudebním provozem v rámci Rytířského řádu křižovníků s červenou hvězdou v 18. století. Historie řádu sahá až do první poloviny 13. století a jedná se o jediný původně český církevní řád. V 18. století patřili křižovníci mezi nejvýznamnější mecenáše umění v Čechách, kostel a klášter sv. Františka v Praze, tedy centrum řádu, se stal jedním z klíčových kulturních center. Charitativní činnost řádu dala vzniknout ve své době ojedinělé instituci – řádové menze, která měla i zcela zásadní význam pro fungování kůru kostela sv. Františka, neboť zajišťovala dostatečné množství zpěváků i instrumentalistů.

Výzkum se prakticky výhradně opírá o nenotové prameny uložené v křižovnickém listinném fondu (č. 195) deponovaném v 1. oddělení Národního archivu v Praze. Podle informací v inventáři obsahuje fond celkově 2315 kartonů listinného materiálu a 3306 knih. Až doposud se prameny z tohoto fondu těšily zájmu badatelů spíše okrajově, k čemuž bezesporu přispěla i jeho značná neuspořádanost. Nejcenější objevy tak byly paradoxně učiněny díky šťastné souhře okolností.

Hlavní část výzkumu je věnována kostelu a klášteru sv. Františka v Praze, tedy centru samotného řádu. Z obsahového hlediska je rozčleněn do tří základních oblastí. První se zabývá otázkou personálií. Kromě nově objevených jmen křižovnických zpěváků, opisovačů a hudebníků je zde značná pozornost věnovaná i dvěma nejvýznamnějším varhaníkům, kteří v 18. století působili v kostele sv. Františka, jmenovitě Františku Josefu Dollhopfovi a Josefu Segerovi.

V druhé části se výzkum podrobně zaměřil na řádové účetní záznamy, které jednak umožnily zmapovat výdaje křižovníků na provoz jejich pražského kůru v průběhu 18. století, jednak pomohly zpřesnit otázky týkající se nástrojového obsazení, v neposlední řadě taktéž nastínit platové podmínky najímaných instrumentalistů a zpěváků.

Třetí stěžejní část práce se věnuje dokumentaci významných událostí spojených s hudbou, které se v průběhu 18. století odehrály v pražském křižovnickém konventu a kostele. Ty jsou reprezentovány především hudebně-mecenášskými aktivitami hraběte Jana Huberta Hartiga ve 30. a na počátku 40. let 18. století, dále pak provedením gratulační kantáty *Quatuor Anni Partium (Čtvero ročních dob)* v roce 1724 při příležitosti jmenin křižovnického generála Františka Matyáše Böhmba.

Pro účely srovnání hudebního provozu ve velkých střediscích (Praha, Vídeň) a na venkově byl zmapován i hudební život v křižovnickém kostele sv. Petra a Pavla v městě Unhošť.

Cílem prezentovaného výzkumu tedy bylo jednak faktograficky přispět ke zmapování hudební historie kůru křižovnického kostela sv. Františka v Praze v 18. století, jednak se pokusit o kritické zhodnocení významu, který měla pro křižovníky hudba v této době. I přes nepopiratelný kulturní přínos pražských křižovníků s červenou hvězdou nejen pro země Koruny české totiž vyvstávají otázky, nakolik se v tomto ohledu vymykali z dobového kontextu, a do jaké míry byly investice nemalých prostředků do vnější reprezentace nutností, danou postavením mezi dalšími řády, které v této době působily na našem území, především pak na území Prahy.